

NICOLAI DU BOIS

8

DUPLICA

De usu scientiæ ex Confessione
acquisitæ penitus cavendo.

C O N T R A

Secundam Thesim D. vanden Vliet, pro-
positam in Seminario Mechliniensi Die
6. Junij 1682. multo pluribus, saginatam
erroribus, quam fuerit præcedens.

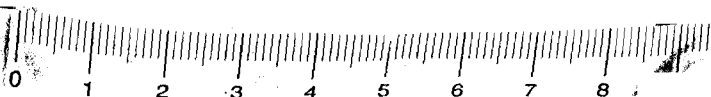
C U M

Appendice ad alias Theses eiusdem Seminarij.

C O L O N I Æ

apud WILHELMUM FRIESSEM.

Anno 1682.

AD LECTOREM

Præmonitio necessaria.

CUm intelligerem sub prælo sudare scriptum quoddam sub nomine duplici Viri Doctissimi NIC. DU BOIS iamque impressionem esse perductam ad calcem, excepto Titulo, & epistola ad quemdam D. vanden Vliet, volui percurrere, & ab ipso Typographo maddida adhuc folia impetravi. Legi cum gaudio, sed deprehendi deesse indicem necessarium. Etenim duplici Author iudicavit expedire, ut primo quedam præmitteret, deinde per ordinem responderet ad singulas Theses particulas. Ideo factum est quod illa, qua eandem materiam concernunt, non potuerint simul iungi. Istorum aliqua ad humaniores literas pertinent, alia ad Logicam, & Theologicam praxim, alia ad Iuris prudentiam

dentiam; alia denique eaque plura ad præsentem controversiam seu usum scientiæ acquisitæ. Vt igitur Lectori consulerem indiculum feci, materiarum, quarum quisque unam vel plures, prout affectus fuerit, poterit percurrere, hic ergo est

I N D E X.

- Status causæ seu controversiæ p. 1. usque ad 12
Ratio huius duplicæ pag. 11.
Errores D. vanden Vliet in humanioribus scientiis pag. 12. 13. 14. 15.
Eiusdem error in Dialecticâ, pag. 15. & 16.
Mentalis restrictio pag. 16. 17.
Scientiæ ex confessione acquisitæ usus cum gravamine pœnitentis quàm sit perniciosus pag. 17. in fine pag. 18. 19. 20. 21. 23. in fine & 24. in principio pag. 40.
Contrarius doctrinæ D. Thomæ, pag. 26. 50. D. Bonaventuræ, pag. 51.
Contrarius communi sententiæ Doctorum etiam si fiat apud solum pœnitentem, nisi fiat in ipso confessionis tribunali vel de pœnitentijs consensu, pag. 18. 19. 49.
Contrarius doctrinæ S. Caroli pag. 18. in fine instructionibus ordinariorum Belgii pag. 21

in fine.

- Contrarius sensui Ecclesiæ & sapit errorem Heretici Wiclef pag. 19.
Continet revelationem pag. 23. 26. 28. 29.
Contrarius constitutioni Concilii Lateranensis pag. 24. & Clementis VIII. pag. 27. ipsi Scoto quem pro se allegat D. vanden Vliet, pag. 28. & sibi contradicit pag. 29. prope finem, & pag. 30. in principio.
Alij errores eiusdem seminarij, pag. 53. usque ad finem.
Responsio ad singulas Thesim novissimæ particulas. & eius errores alij plures deteguntur, pag. 30. usque ad p. 53.
Horrenda doctrina cuiusdam novi Magistri de usu scientiæ ex confessione acquisitæ, pag. 20. & 21.
De vi & effectu particulæ acceptivæ nisi in canonibus, & legibus, etiam tunc quando sequitur orationem copulativam negativam pag. 41. 42. 43. 44. 45.
Ista particula in Thesi D. vanden Vliet necessario excipit etiam A R E V E L A T I O N E. ibidem & pag. 1. 2. 3. 4.
Refellitur responsio in secunda Thesi data ad excusandum pertinens primæ, pag. 22. usque ad pag. 30.

ERuditissime Domine Lector & Examinator, si postquam magnus Belgii Senatus, autoritate Regia, disputationem tuam impediverat, egisses modestius, & Thesis tua diei sextæ currentis mensis non fuisset, velut quintum evangelium, transmissa ad omnes Brabantie partes, venditioni publicæ expositæ, distracta innumera exemplaria, præsertim in platea Collegii Pontificii, in qua maximus est studiorum ad scholas tendentium & inde redeuntium concursus; ego tot errores non fecissem publicos; solum impugnasset primam partem Thesis secundæ, quæ pessimè docet *usum scientiæ ex confessione acquisita cum gravamine penitentis esse licitam*; item pauca reposuisset ad ea, quæ ad excusandum tuæ prioris Thesis **P E R T I N E N S** allegasti in conclusione secunda.

Verum quia locus egisti: permittes quæso, nec offendetur, uti spero, quicquam (nisi tu & tui) si iusta defensione usus aliquid reponam ad totam Thesis. Interest minus peritorum, & Tirologiæ studiorum, tibi nimis cito, uti sæpe fit, credentium, liberari ab erroribus, quibus eos tuis principiis imbuisti, quasi foret insigne caritatis opus scientiæ ex confessione acquisitâ uti cum gravamine penitentis, ad impediendum gravius eius malum, quem

Quem tamen sum caritatis fucum Sanctus Thomas (cuius dogmata fuerunt nuper tutissima) expresse reiicit iplom et loco, quem allegavi in *responsio* 2. pag. 6. Idem videre poteris in summa eius *parte* 39. 11. *supplementi*. Insuper *quodlibeto* 5. expresse docet talem ulum continere revelationem. Ea propter ipsa Divi Thomæ, nec non Scoti verba tibi exhibeo, ut non debeas *multum tibi prætiosa temperare spatia* (sic loqueris in conclusione 2.) in illorum verbis conquirendis *impendere* Ex illis intelliges eos, qui tecum ista scientia utuntur cum *gravamine penitentis*, non moveri vera caritate, sed igne fatuo; quo vehementer te in me aruisse ostendit secunda Thesis tua.

APPROBATIO.

HÆc Duplica pari laude cum præcedenti Responsio digna, merito videbit lucem publicam: ut magis præcedentes errores, & novi ex altera Thesis profluentes eliminentur. Coloniae 23. Iunii 1682.

HEN. HILDEN S.Th. Doctor.

ERRATA

Ille, cui folia tempore impressionis communicavi, deprehendit aliquos errores Typographicos irrepsisse. præcipuos ex eius dictamine exhibeo.

pag. 2. lin. 20. nimium lege minimum. p. 5. l. 13. constanter l. constanter. ibidem lin. 19. requirimur, l. requirimus. p. 6. lin. 17. Ille. l. ille. p. 7. lin. 25. interpunctio lege, interpunctio. p. 11. lin. 13. ascendenti, lege, ascendenti. ibidem lin. pen. duplicia l. duplica. p. 14. lin. 7. reſeverim, lege, inseruerim. pag. 16. lin. 2. debeat, lege, debebat. pag. 19. lin. 6. prædere, l. prodere. ibidem privatum, lege, privatum. p. 29. lin. 6. peccati, lege, peccatis. p. 32. lin. 10. revocatio, lege, revelatio. p. 35. lin. 5. si lege, sit. p. 38. lin. 15. occupari, lege, aucupari. pag. 39. lin. antep. admittens, lege, admitteres. p. 40. lin. ult. potuisses, lege, potuisses. p. 44. lin. 4. fin. lege, primo. pag. 47. lin. 6. scotus, lege, Scotum. p. 49. lin. 21. ex confessione adulterium gravius non committat. l. adulter incestuosus non tantum adulterium simplex. non committat. pag. 54. lin. 25. esse, lege esset. cetera facile Lector animadvertet.

ARTICULUS PRIMUS

Status Cause seu Controversiæ

Dominus vanden VLIET in Thesi dici 19. Feb. huius anni 1682. ita dixit; oritur ex confessione sacramentalis sigillum, quo obligatur Confessarius ex iustitia & religione quidquid peccati, & illi affine in confessione intellexit silentio involvere. Scientia ex confessione acquisita uti licet, modo fiat sine directa aut indirecta revelatione, & gravamine penitentis nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur: in cuius comparatione prius merito contemnatur.

P E R T I N E N S Non est improbable quod olim, in quibusdam casibus licuerit uti scientia ex confessione acquisita, in quibus modo non liceret. Advertus hanc Thesim sic ego scripsi.

Particulæ, nisi, hæc est vis, ut significet oppositum antecedentis, cui immediatè adverbatur: ita ut, si præcedens fuerit negativa, affirmet; si affirmativa, neget. sic tradunt Doctores omnes, quorum numerum ingentem rotet Barbola dictione usu frequenti 217.

Cum ergo in particula antecedente dixerit non licere discere scientia uti cum revelatione & gra-

ramine pœnitentis, & deinde subiungat, nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur: dicie evidentè eo casu, quo multo gravius ex non usu sequeretur, licere scientia ex confessione habita, uti cum revelatione & gravamine pœnitentis.

Hoc vero si non evertat tandem penitus sacramentum confessionis, tantopere jam labefactatum per novas quorundam recentiorum opiniones, judica ex sequentibus. quis enim habens gravia seu mortalia peccata non exhorrescet carnificinam ecclesiæ, obligantis ad annuam confessionem omnium Peccatorum mortalium, si non sit certissimus de omni-modà secreti fide? quis revelabit peccata illa, propter quæ vel acerbam mortem, vel bonorum confiscationem, vel infamiam perpetuam, vel officiorum amissionem, aut exilium pati cogeretur; si ad alterius perveniret notitiam: quæ puella confitebitur vel nimium lapsam, vel affectum erga aliquem, ex cuius noticia incurrere posset famæ detrimentum, etiam minimum? quomodo de secreti fide sufficienter illa, vel alius pœnitens erit securus; si confessorius merito eius infamiam & gravamen possit contemnere, ubi crediderit multo gravius aliquid securum ex non usu scientiæ.

Unde certus erit pœnitens quod Confessorius, iste in sua de securum malo non fallatur opi-

opinione, aut etiam non fallatur in comparatione gravitatis mali, quod prætendit ex non usu scientiæ securum.

Quam facilè miseri pœnitentis infamiam Confessorius reputare poterit uti rem nihili; si persona sit pauper aut vilis: aut etiam dignioris quidem conditionis; sed erga quam confessorius parum afficiatur, ita ut parvum alterius bonum aut incommodum pro affectu aut passione (à qua nullus mortalium in hac vita est plene exemptus) facile notabili gravamine pœnitentis sit præpositurus.

In folio, cui titulus, *cuiusdam S. T. Professoris additio alia* sic dictum est.

Quomodo ergò potest consistere. Thesis ista: *scientia ex confessione acquisita uti licet modo fiat sine directa vel indirecta revelatione; & gravamine pœnitentis nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur: in cuius comparatione prius merito contemnatur: in qua secundum rectum loquendi modum vox pœnitentis est relativa tam ad vocem revelatione, quam ad vocem gravamine. Nam revelatio non est nisi alicuius rei revelatio. nihil autem aliud exprimitur, quod sit revelationis obiectum; nisi illud pœnitentis. & si velint DD. Examinatores suam Thesim continere duas sententias, unam absolutam, quæ terminetur in voce revelationis: deinde aliam diversam penitus, quæ incipiat*

& *gravamine*; facient orationem non tantum hiulcam; sed etiam Peccaminosam. nam illud, &, continuationem orationis significat, Ille ablativus *gravamine* necessario coniungitur cum antecedenti sententia; quia regitur à voce *sine* ibi posita.

Cum igitur post voces & *gravamine* connexas cum præcedenti sententia sequatur immediate, & connectatur omnino vox *pœnitentis* necessario connexa est etiam cum antecedentibus: & æque dicit relationem ad vocem *revelatione*, quam ad vocem *gravamine*. & quod plus est debet etiam intelligi relatio ad vocem *revelatione*: quia nullum aliud exprimitur revelationis obiectum.

Adversus hæc replicam hanc dedit dominus vanden Vliet Thesim sequentem.

DE SIGILLO CONFESSIONIS QUÆSTIO THEOLOGICA

Vnde oriatur? quæ ejus obligatio? &
an aliquando licita ejus revelatio?

CONCLUSIO PRIMA.

„ **O** Ritur ex Confessione Sacramentali sigillum, quo obligatur Confessarius

cx

„ ex iustitia & religione quicquid peccati, &
„ illi affine in confessione intellexit silentio
„ involvere.” (*Verba Thefs de 19. Feb. 1682.*)
Hanc propositionem dogmaticam universaliter veram esse (utro tantum casu excepto, scilicet quo pœnitens expresse consentiat in revelationem) semper sustinimus, & adhuc sustinemus. Testes asserit tot habemus, quot prælectiones nostras in hoc Tractatu audiverunt. Distinguntur directa vel indirecta revelatio, & usus scientiæ ex Confessione acquisitus: hæc qui ignorat, commiseratione dignus est, aut infirmitate. Sicut enim corstantea asserimus, quod nullo casu licita est directa vel indirecta revelatio. ita scientia ex Confessione acquisita uti licet, modò fiat sine directa, „ aut indirecta revelatione, & gravamine pœnitentis.” (*Ex eadem Thefs.*) Deo requiremur, ut licitus sit ille usus, ad sententiam scilicet revelationis, & gravaminis. pœnitentis. Nescio ? quem *Novum Calepinum* cuderit, vel quem sensum intenderit, qui secundum nos concludit in prima additione ad secundum responsum D. NICOL. DU BOIS, duo esse necessaria, ad hoc ut usus ille sit illicitus, revelationem scilicet, & gravamen pœnitentis. Porro quis sit hujus additionis Author? prima ejus verba (*Nisi sit error Typographi*) satis demonstrant; fortè viderat inconcinnam conse-

A3

quen-

quentiam, & ideo maluit sub aliena umbra
 latitare. Infelix astuta!" Quis non horreat?
 Sed non horret (nisi conjectura fallat) *sacra-*
tum litterarum &c. Primarius Professor &c.
 non horret S. Theol. Doctor, lib. Cenfor.
 Si hoc doctissime! u illud! ac non sine ne-
 cessitate! Profecto timendum, ne multarum
 novarum opinionum; quin & errorum brevi
 ex nostris Thesibus convincamur rei, si tales
 novos patiantur interpretes, judices, & cen-
 sores (*Vide Censuram responsi secundi Dⁱ Ni-*
colai du Bois.)

S E C U N D A.

P Etes an sicut non licet unquam scientia
 uti cum revelatione directa vel indirecta:
 ita & accedente gravamine aliquo pœnitentis
 semper sit illicitus ille usus? resp. quod sic: "
 nisi aliud" (gravamen scilicet pœnitentis) "
 multò gravius ex non usu sequatur: in cu-
 jus comparatione prius merito contemnatur.
 Particulæ. Nisi" (facemur) sæpè hæc est
 vis ut significet oppositum antecedentis, cui
 immediatè adversatur ita ut si præcedens
 fuerit negativa assermet; si affirmativa ne-
 get. Sic tradunt Doctores omnes, quorum
 ingentem numerum refert Barbosa. Dicitio:
 ulu frequent. 217. cum ergò in particula an-
 tece-

cedente dixerit non licere dictâ scientiâ
 uti cum revelatione & gravamine pœniten-
 tis, & deindè subjungat, nisi aliud multo
 gravius ex non usu sequatur: dicit evidenter
 eo casu, quo multo gravius ex non usu seque-
 retur licere scientia ex Confessione habitâ
 uti, cum revelatione & gravamine pœni-
 tentis." *D. Nic. du Bois in resp. ad prim. qu. asit*
 Quis sit ille qui hoc evidenter dicit, quod
 hic asseritur? ignoramus. An ille? qui dicit
 scientia ex Confessione acquisitâ uti licet &c.
 Judicent pueri triviales, & muta fiant labia
 dolosa. Licitus est usus, si duo abint, reve-
 latio & gravamen: ergo ut sit illicitus, duo
 eadem debent adesse: hoc est somnium & in-
 terpretatio ejus, non per Babylonios sapientes
 referenda PHARAONI, sed quibus con-
 flanda invidia & suspectatio iis, quibus ejus-
 modi affingere lubet. Sed dicet forte quis? in
 Thesi de 19. Feb. 1682. præcedunt duo reve-
 latio & gravamen: particulæ nisi vis ubi est?
 R. gravamen immediatè præcedit, & illius
 significat oppositum, non verò alterius. mul-
 ta sunt, quæ hoc ostendunt. Primò quidem
 omissa interpunctio post verba gravamine
 pœnitentis, quam maluit Author responsi se-
 cundi paginâ suâ primâ falsificare, quam at-
 tendere. 2. Pronomen relativum aliud, gra-
 vamen distinctum à revelatione opponit gra-
 vaminâ

vamini ab ea distincto : quis enim nesciat ipsam revelationem gravamen futurum maximum? 3. Evidens est alias in Thesi contradicto. 4. Absurditas quæ sequitur , nec ipsum non permittit : sententiam teneremus sine ulla ratione , Authore , fundamento , si non hæreticam , omnium Theologorum iudicio saltem erroneam. 5. " Intelligentia dictorum ex causa , sis est assumenda dicendi , quia non sermones , sed rei est sermo subiectus " *de verb. signif. cap. intelligentia*) : Thesis namque erat pro particulari exercitio particularis auditorii. Pluribus exemplis possumus ostendere : quod ubi una vel plures simul ex hic assignatis , rationibus concurrunt , aliam non esse vim particulæ Nisi.

T E R T I A

Peret fortè quis , cur non clarius hæc expresserimus ? cur putatis ? nisi quia disputantes in Catholica Ecclesia non aliter intelligi arbitrabamur , uti in alio casu quondam S. August. ref. Juliano (*lib. 1. cont. Iul. c. 6.* Neque tales credebamus dari interpretes , multo minus synodalem iudicem , qui prout vellent intelligerent. Sed demus : fuerit grammaticalis error : tantumne propter illum excitandus strepitus ? fuerit dubia propositio : quare secundum

cundum christianam prudentiam non prius , quod erat facillimum se informaverunt de sensu Thesis nisi sufficienter determinati sint ad istum sensum , quia Thesis erat Lectoris Seminarii & Examinatoris Archiepiscopi : vel quod pro honorario scribenti dicenda forent placèntia. Profecto æquiores fuisse apparent SS. PP. in Synodis erga hæreticos aut suspectos , quam Author secundi responsi & alii erga Catholicos. " Non est improbabile quod o-
lim in quibuldam casibus licuerit uti scientia ex confessione acquisita in quibus modo non liceret. " (*Pertinens Thesis 19. Feb. 1682*) Qui de veritate huius asserti dubitat , Scotum adeat in 4. distinct. 21. q. 2. n. 23. & citatos in scholio illi præfixo Authores. (*Editi Ant. apud Ioan. Kerbergium*) & videbit probabiliter multa ab iis disputata , quæ post Bullam CLEMENTIS VIII. putamus illicita : & hic est sensus pertinentis. Nescimus quis sit ille ? vel in qua potestate comminetur nobis ? aut quis dederit illi hanc potestatem ? Pro confessatis habenda esse , ad quæ non responderimus. Detinemur amænioribus (*BONÆ PROFESSOR*) nec similibus rapsodijs refutandis occupare possumus multum prætiosæ , & rebus salubribus impendenda temporum spatia.

10
A D D I T I O.

Nescimus quo alio fundamento, quam *intenti*, non sensus, sed finis prætenso-
rum errorum rei traducantur Eximius D.
Præles Seminarij Archi-Episc. & Reveren-
dus admodum D. in prælegendo Socius : cum
neque in his, neque in alijs Thesisibus ullo mo-
do meum participaverint : uti juramento pa-
ratus sum affirmare. Qui hoc ignorant, quâ
prudentiâ judicant ? qui sciunt, quâ justitiâ
condemnant ?

A L I A.

Appositè S. Augustinus in Psal. 55. "non
ergo timeat unusquisque nostrum Calli-
dos insectatores, aucupes verborum, dinume-
ratores penè syllabarum, & prævaricatores
præceptorum.

P R Æ S I D E

E.D. FRAN. vanden VLIET.
MECHLIN. S. Th. Licen.

D E F E N D E T.
D. IOAN. ANT. vanden MALE Mechl.
In Seminario Archi-Episcopali Mechl.
Die 6. Junij 1682.

ARTI-

11
ARTICULUS SECUNDUS.

Duplica Præmium.

Contigit quod ipsâ die 6. currentis Men-
sis Junij (quo Thesis erat defendenda
Mechliniæ hora quinta post meridiem) qui-
dam Lovanium veniens detulerit exemplar
ad mihi notum : à quo cum accepissem hora
decima matutina, ex tempore responsionem
prodromam concepì, quæ perfecta hora un-
decima, statimque redacta in mundum, pluri-
bus descriptis copiis, delata est Mechliniam
per expressum : qui ipsi Domino vanden Vliet
Cathedram ascendenti, tradi curavit ; ut co-
ram auditorio proposita per me (qui perso-
naliter adesse non poteram) solveret argu-
menta. sed Magnus Regis Senatus, eorum
quæ agebam ignarus, manus Regiæ apposi-
tione, disputationis prosecutionem interdixit
ipso fere momento, quo disputationis Præles
meam responsionem legebat.

Cum vero istis non obstantibus innumera
Thesis utriusque exemplaria transmissa sint
Lovanium, Bruxellas &c. ibique publicè
venditioni exposita & distracta ; tam fides
data Domino vanden VLIET de exhibenda
ipsi duplica ulteriori, quam instantia plurimo-
rum eam à me expectantium postulavit ut

B 2

satisfa-

satisfacerem plenius. Sequentia ergo accipe, continentia pro parte ea, quæ in scriptis prius communicavi, & quæ breviter inter alias occupationes fere quoque ex tempore addidi.

ARTICULUS TERTIUS

Progressus D. vanden Vliet à primis figuris ad Dialecticam.

IN conclusione secunda, Eruditissime Domine vanden V L I E T dicis *pronomen relativum aliud &c.* Ego in figuris didici vocem aliud esse nomen, non pronomen: aliquando adiectivè accipi, aliquando substantivè; præsertim si ipsi adiectivum adiungatur, prout in prima Thesi, qua dixisti, *nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur*; sed quandoquidem ita placet, nomen aliud fiat pronomen & capiatur adiectivè dum ei aliud adiectivum iungitur, etiam in prima tua Thesi. à figuris ad grammaticam procedamus.

Ex dictis articulo primo supra apparet satis clausulam istam primæ Thesi diei 19. Februarij, *nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur*, excipere à tota præcedenti sententia. Tu vero, Eruditissime domine, satis advertens ab argumentis in dicto articulo repetitis diffi-

difficulter posse te expedire, in tertia conclusione novissimæ Thelis ais, *sed demum fuerit grammaticalis error, tantumne propter illum excitandus strepitus?*

Eruditissime domine Theologiæ Lectorem & examinatorem oportet exacte nosse grammaticam, ne per verba minus caute prolata inducat discipulos in errorem: aut certe dum examinat, ex ignorantia grammaticæ verum pro falso habeat.

Verba enim significant sensum à loquente intentum. hoc docet Augustinus lib. 2. de doctrina christiana cap. 3. *verba*, inquit, *prorsus* inter homines obtinuerunt principatum significandi quæcumque animo concipiuntur. idem docent jura, l. 7. ff. de supellectile legata. docent Canones & concilia Ecclesiæ, vide, si lubet, lateranense sub Martino primo Tridentinum, acta Vigiliæ, Felicis Tertii & aliorum Pontificum, in quibus de errore aut hæresi iudicatum est ex verbis.

Non propter grammaticalem errorem Eruditissime Domine, adeo oporose obligationem secreti seu sigilli Sacramentalis deduxi: sed ad confessorios, etiam Seminarii Archiepiscopalis, in materia gravissima instruendos; ne scientia ex confessione acquisita *uterentur cum gravamine penitentis*. quod fieri posse docet D. tua tam in prima quam secunda Thesi sua.

Videamus Syntaxim tuam, dixisti scientia ex confessione acquisita uti licet modo fiat sine directa aut indirecta revelatione; & gravamine penitentis nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur. me in novissima Thesi conclusionem secundam arguis ut falsarium; eo quod post penitentis reserverim comma à te omissum.

Eruditissime Domine, non credidi te adeo parum in syntaxi peritum, ut ignorares inter sententias contrarias aut adverlas (qualis est exceptiva, & illa à qua fit exceptio) eere interponi signum divisivum. Hoc enim docet usus manifestus, & qui de recta interpunctionis ratione scripserunt; inter quos, nostros adhuc tempore, Doctor Andreas Valerius.

Idco credidi errorem fuisse typographi, non tuum partum. verum cum tuum agnoscas: illum tibi habe. Sed quare tu modo conquereris de falsificatione per interpolationem commatis eo loco, ubi interponi debuit: & tamen conclusione secunda in paucis lineis lexies falsificas textum & elpensionis meae ad primum questionem, omittendo interpunctiones à me positas ijs in locis, ubi interponi debuerant, seu recta scribendi ratio & usus postulat, ut interponantur.

Nihil quidem in tota Thesi tua vidi, quod directe ad poësim pertineret: sed graves illi in me termini reduxerunt mihi in memoriam, poë-

poëmata & impulerunt, ut cum illa apud Ovidium dicerem;

Nomina sunt ipso pene timenda sono.

Rethoricam etiam tuam in plurimis non capio v. g. in prima conclusione scribis: nescio? quem novum &c. in secunda sic, contemnatur. particula. nisi &c. non audeo amplius dicere esse errorem typographi: neme iterum falsificationis arguas. Dum expecto, ut novæ huius Rhetoricæ probatas exhibeas regulas, transeo ad alia.

ARTICULUS QUARTUS

Perpenditur Dialectica & Theologia

Practica D. vanden VLIET

In conclusione secunda prope finem, ut errorem tuum excuses, sic argumens intelligi dictorum ex causis est assumenda dicendi, quia non sermonis res, sed rei est sermo subiectus: Thesis namque erat pro particulari exercitio particularis auditorii. Quæ hic argumenti species? Thesis erat: pro particulari exercitio particularis auditorij, videlicet Seminarii Archiepiscopalis, in quo Theologiæ Studioli formantur in ordine ad curas pastorales; ergo ex ista causa (in materia tanti momenti quale est sigillum Sacramentale) sententia illa exceptiva nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur intelligenda

telligenda erat cum ista restrictione *gravamen scilicet penitentis* & vox *nisi* non debeat accipi in significatione ordinaria, sicut exciperetur à sententia præcedenti, sed tantum ab una particula, *gravamine*.

Philosophiam si nosti, Eruditissime Domine, exhibe locum topicum in quo fundetur ratiocinatio illa tua, qua dicis *Thesis namque &c* proba ex ista causa sumendam fuisse tuæ *Thesis* intelligentiam. Non exhibebis mihi Theologicum, vel legale. Forte consequentiam illam tuam clare & distincte vidisti in Cartesio: quæso nobis Cartesii textum exhibe.

Sed magis stupeo Theologiam tuam practicam. Audivi enim & credo, te mirum in modum, & sæpius clamasse contra Restrictiones mentales: iam tamen illas amplecteris; sic enim scripleras in prima *Thesi nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur*. In novissima *Thesi, conclusionem secundam* sic: *nisi aliud gravamen scilicet penitentis, multo gravius ex non usu sequatur*.

Ego diu fui edoctus verba intelligenda esse secundum usum, & loquendi consuetudinem. si de veritate huius doctrinæ dubites, adeas Zepperum in *cynosura Legali. cap. 23. & 24.* ibi jura & auctores invenies plurimos. Canonistæ & Theologi quorum tibi in responso (quod invadis) magnum numerum

ex-

exhibui, dum quærent an ad impediendum admodum grave malum liceat uti scientia ex confessione acquisita, non de solius penitentis malo agunt; sed maxime de alio, v. g. ad impediendum scisma, occisionem Regis, Pontificis, deditionem Civitatis. & nominatim agunt de impediendo malo parrando, non ab ipso penitente, sed ab alio, quem penitens in confessione revelavit. Lege quæso citatos à me auctores.

Tu vero verba tua admodum generalia ad gravamen penitentis restringis. Ergo uteris restrictione pure mentali quam nec verba *Thesis*, nec circumstantiæ (quæ nusquam apparent) consignant. Hanc vero nec in docente, nec quoties alicui præiudicium generaretur, aut error (ex quo minimum malum sequi posset) ullus admittit. vide ergo ne sis omnibus laxior. Attamen quæramus.

ARTICULUS QUINTUS

An sit admittenda doctrina Seminarii, permittentis scientia ex confessione acquisita usum cum gravamine penitentis ad impediendum multo maius gravamen eiusdem penitentis.

Tradunt Doctores confessorium de rebus auditis in confessione non posse postea loqui

C

loqui pœnitenti sine eius venia, etiamsi per hoc non aliter gravetur, quam quod narratorum in confessione peccatorum pudor ingeratur, etiamsi ad pœnitentis salutem, & impediendam eius damnationem, (quæ est gravissimum malum loqueretur) sed ad aliud impediendum debere in ipso confessionis tribunali monere, dare consilia, exponere pericula præsertim æternæ damnationis; nisi pœnitens post confessionem, confessorio de illis loquatur vel consilii habendi causa, vel tollendi scrupulum. vide Malderum *de sigillo. cap. 21. 22. Bofeo disput. 8. sect. 7. conclus. 6. Sylvium in supplemento quest. xi. cuius verba describo.*

Communis sententia, *dominici dist. 18. q. artic. 6. Toleti. 3. capit. 16. Victoria qu. 185. Binesfeld tract. de sigillo cap. 7. Josephi Angles in floribus Theol. Suares disput. 33. sectione 5. Tomo 4. Henriquez lib. 3. de pœnitent. cap. 20.* negat id citra pœnitentis consensum fieri, posse: quia alioquin confessio valde onerosa, recideretur, cum non possit ordinarie fieri tale colloquium sine magno pœnitentis rubore.

„ Hinc S. Carolus Borromeus part. 2. cap. 20. suarum instructionum, si sacerdos necessitate coactus cum ipso pœnitente de peccatis loqui debeat, id non nisi præfata venia faciat.

Ita ille respondens ad *questionem an Sacerdoti*

„ *sacerdoti liceat extra confessionem loqui cum pœnitente, de auditis in illa?*

Atque iste fuit priscus ecclesiæ sensus: quem Hereticus Wicclef sic olim suggillabat, *confessor post confessionem, nec audit culpam confessorem prædere, nec confessum suum privatum vel publicè ad virtutem oppositam inclinare: & sic necessitatur à lege Domini, Mathai 18.* Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe illum inter te & ipsum solum consentiendo crimini, declinare. ita apud Waldensem Tomo 2. cap. 152.

Sed longe procedit ulterius D. tua, quæ agit non de solo usu cum pœnitente, sed de usu simpliciter cum ipsius pœnitentis gravamine. Igitur confessorius, qui ex auditis in confessione veretur, ne adolescens visitando puellam in ordine ad Matrimonium, vel puella admittens eo sine eius visitationem; vel ne advocatus, procurator, Judex, Mercator, Senator, Famulus, Ancilla aut quicumque tandem, in officii vel opificii exercitio incidat in peccatum aliquod mortale (quod est maximum gravamen pœnitentis) poterit ex licentia in confessione acquisita impedire adolescentis istius colloquium, procurare ejectionem famuli, aut ancillæ, amotionem procuratoris, advocati, senatoris, interdictionem officii vel opificii, impedire promotionem &c. & tandem eo adducere omnes, ut sacramen-

tum adeo necessarium detestentur velut carnificinam.

Insignis profecto caritas, quæ sub prætextu impediendi peccati alicuius efficit, ut nullus confiteatur; moriantur passim omnes in peccatis, & dæmentur in æternum: etiam ille, ad cuius unum peccatum mortale impediendū scientia usus fueris *cum eius gravamine*. Forſan enim illud, quod verebaris, non fuisset commissurus, aut de commisso egisset pœnitentiam. Ubi vero intellexerit te posse uti ista scientia *cum eius gravamine*, nec illud quod commisit confitebitur, ne ipsum graves; & si semel gravatus fuerit, non facile peccatum aliud quodcumque confitebitur, ne de novo gravetur.

Certè horruī dum ex discipulis cuiusdam (2 quo uti audivi accipit Seminarium dictata aut lectiones) intellexi doctrinam sequentem "
 „confessarius ex sola confessione sciens peccatum alicujus occultum, non solum non potest dare ipsi testimonium ad Pastoratum v. g. acquirendum: sed etiam debet positive impedire, ne ad Pastoratum promoveatur: ne mitteret lupum inter oves.

Replicabatur *quomodo Dominus hoc posset facere sine fractione sigilli confessionis?*

Respondit "modus conveniens esset si confessarius scriberet et Episcopo vel patrono quod talis

„talīs v. g. N. N. concurrens ad Pastoratum „esset inidoneus, quod illum non deberet ad „Pastoratum promovere, sed confessarius „non signaret suum nomen.

Cumque ulterius obiiceretur, quod ille modus esset inefficax quia anonymæ isti epistolæ Episcopus nullam posset dare fidem: imo nequidem libellis impressis anonimis, & sic inimici & concurrentes possent de unoquoque viro probo talia scribere.

Respondit, *quod interim aliquam majorem curam adhiberet Episcopus.*

Dico autem ego, si hoc ita est, pari ratione poterit confessarius scribere Magistratui, Iudici, Principi, & superiori cuicunque: & exponere pœnitentem non tantum frustrationi spei, sed etiam publicæ inquisitioni, & omnium inde bonorum ac capitis periculo.

Non ita ante novos ejusmodi lectores tradiderunt Episcopi & Archiepiscopi: nam in instructionibus Mechliniensibus pro confessariis, sic legitur: *non utantur confessarii scientia ex confessione accepta*. Eodem modo habent Gandenses. Antverpienses autem factæ à R^{mo}. D. Ambrosio Capello, Sacræ Theologiæ Doctore, *nunquam utatur scientia in confessione accepta*. Ipse caveat ne utatur scientia in confessione accepta.

23

ARTICULUS SEXTUS

*En doctrinam sui pertinentis recte excusari
D. vanden VLIET in 3. conclusione*

IN illi sic ait non est improbable quod olim in quibusdam casibus liceret uti scientia ex confessione acquisita, in quibus modo non liceret. Qui de veritate huius asserti dubitat, Scotum adeat in 4. distinct. 21. q. 4. 23. & citatos in scholio illi praefixo auctores: & videbit multa ab ijs esse disputata, quae post Bullam Clementis VIII putamus illicita: & hic est sensus pertinentis.

In responsione prodroma dixi, tibi Eruditissime Domine, in tua pertinenti non haberi olim non fuit improbable &c. sed non est improbabile. Loquitur erga pertinens de probabilitate presenti respectu actus praeteriti temporis. Responsio prodroma fuit ad hominem. Ecce enim quod nuper docuit is à quo (ut audivi dictata accipis) ex censura laxitatum per Alexandrum VII. & Innocentium II. confectum est, quod ab ipsis censurata opiniones, etiam ante censuram non posuerint sine peccato practicali quocumque probabilitatis titulo.

Non probo quidem totum quod dicit hic Magister: aliquae enim ex damnatis propositionibus per Alexandrum VII. sunt illicitae ex mero positivo jure v. g. 4. 14. 13. 16. 20. 22.

23

32. 34. 37. 39. 44. vult ergo Magister iste quod, errantes in materia juris positivi, quantumcumque probabilibus rationibus & titulis credant vel non esse eiusmodi legem, vel non pertinere ad calum, à peccato non excusari, per hoc autem Theologorum & Canonistarum torrenti contradicit.

Ex istius nihilominus doctrina formavi tibi (ut dixi) responsum ad hominem. accipe nunc plenius. Obligatio scientiæ ex confessione acquisita non utendi cum gravamine penitentis non oritur ex mero iure positivo, sed fluit ex ipsa institutione sacramentali, quod conservari non poterit, si admittatur ille usus: patrum enim omnes gravari timebunt, si quid facinorosi commiserint.

Deinde ipsum gravamen poenitentis apud alterum, quid aliud est quam quodam indirecta revelatio; si non peccati in specie, saltem in genere. Et quidem est revelatio indirecta talis, ut illi, apud quem gravamen iniicitur, natum sit ingeri suspicionem gravioris criminis, aut criminum, quam poenitens fuerat confessus:

Proditur ergo miser poenitens ab eo, quem adiit ut patrem & Dei vicarium, quem adire Christianus iussit, non ut proditorem, sed ut scelerum condonatorem: apud quem miser ille dicturum vere se sperabat, beati quo-

*rum remissa sunt iniquitates, & quorum testis
sunt peccata.*

Nonne verius iam dicet, *infelix ego, qui
cogit scelera mea aperire confessorio tali, qui cum
mei gravamine scientia usus est; quia timet ne
mihi contingat gravamen multo gravius. Et forte
temere timet quia non est tantum gravamen illud,
quantum credidit? item an futurum sit, incertum
est, quamdiu non evenit: & interim pro incerto
malo certum patiat.*

An credis eruditissime Domine fuisse lici-
tum ante Clementis VIII. constitutionem
prodere aliquo modo peccatum? nonne du-
dum antea per generale Concilium Latera-
nense constitutum sic est? *caveat confessorius
omnino ne verbo, aut signo aut alio quovis modo,
aliquatenus prodatur peccatorem.* Nonne prodit
ille peccatorem, qui apud alium impedit eius
promotionem, significando eius indignitatem
licet peccatum eius particulare non exprimat.

Videamus modo quid dicat Scotus, dein-
de constitutionem Clementis VII. Verba
Scoti sunt: "si in collegio est consuetudo
communis, ut sine nota quilibet extra Mo-
nasterium curam habens vel sine cura mo-
ram trahens revocetur pro libitu, sed quando-
que pro alia causa honesta, ut nunc iste
quiescat in claustro, nunc laboret cum
Marta in exteriori ministerio, & nunc ille:
prout

prout utile visum fuerit Præsidenti; dico
tunc quod Monachus confesum de crimi-
ne commissio in aliquo loco extra Monaste-
rium ubi moratur, potest Abbas ad monaste-
rium revocare: quia in hoc nullo modo
peccatum confesum prodit; licet aliquis dix-
erit, quod confessor nullo modo potest se
habere aliter ad confesum ratione confessio-
nis quantum ad quemcumque actum extra
forum illum, quam si penitus nihil audisset.
si autem est consuetudo in collegio, quod
non transferatur Monachus sic de loco so-
rinseco ad claustrum, nisi ratione delicti,
vel insufficiente in cura illius loci; non
videtur tunc licitum Abbati confesum ad
monasterium revocare."

Si dicas non apponit remedium ad salu-
tem ovis sue: Respondeo, consulat sibi in
foro pœnitentie meliori modo, quo poterit
ut illum locum sibi periculosum dimittat. si
noluerit, non attenter esse Deus: sed de-
fectus occultos sibi secundum iustitiam in-
corrigibiles Dei correctioni dimittat.

Apud Schotum citatur D. Thomas *quodli-
bero 5. art. 13.* cuius hæc sunt verba: "dici-
dum, quod id quod per confessionem au-
ditur, nullo modo est manifestandum nec
verbo, nec signo, nec nutu, nec cri-
am aliquid est faciendum, unde in suppi-
cionem

„ cionem peccati aliquis possit devenire Si er-
 „ go amotio subditi ab administratione possit
 „ inducere ad manifestandum peccatum in
 „ confessione auditum, vel ad ALIQUAM
 „ PROBABLEM SUSPICIONEM HA-
 „ BENDAM DE IPSO, nullo modo Præ-
 „ latus deberet subditum ab administratione
 „ remove, puta, si in aliquo monasterio esset
 „ consuetum, quod priores non amoverentur
 „ de suis prioratibus, nisi propter culpam,
 „ MANIFESTARETUR PECCATUM
 „ CONFITENTIS PER REMOTIO-
 „ NEM AB ADMINISTRATIONE.
 „ UNDE SI ABBAS HOC FACERET,
 „ GRAVITER PECCARET TAM-
 „ QVAM CONFESSIONEM REVELA-
 „ NS. posset tamen eum secreto charitative
 „ admonere, ut cum instantia peteret cessio-
 „ nem, si hoc videret saluti eius expedire. Si
 „ vero per amotionem ab administratione pec-
 „ catum nullatenus manifestaretur, puta si in
 „ aliquo monasterio esset consuetum quod AB-
 „ BAS pro suo libitu de facili aliquos ab admi-
 „ nistratione removeret, tunc alia occasione
 „ accepta posset subditum sibi confessum ab
 „ administratione remove, & deberet hoc
 „ facere, cum debita tamen cautela, si talis
 „ administratio esset subdito periculosa in pos-
 „ terum, quamvis etiam & in hoc casu melius
 „ esset

„ esset quod cum induceret ad confessionem pe-
 „ tendam.

Clemens VIII. sic statuit: *nam superiores pro tempore existentes quam confessorij, qui ad superioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligentissime, ne eam notitiâ, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt ad exteriorem gubernationem utantur.*

Brevi patebunt, eruditissime domine, errores tui, dum quædam alia præmisero. Sic nobiscum agis, quasi nescivimus quod quidam antiqui censuerint licitum esse id, quod postea improbavit Clemens sic enim ais conclusione 3., *qui dubitat adeat Scotum in 4. distinct. 21. q. 2. n. 23. & citatos. &c.*

Et tamen in responso pag. 14. apertam feci distinctionem inter Doctores, qui ante dictam constitutionem scripserunt, & anteriores. Navarrum etiam, qui in dicto scholio citatur, allegavi pag. 12. & 13. & quidem ipsum eius commentarium, in quo allegat Scotum, & citatos apud eum.

Et in additione quarta, quæ paulo post impressum responsum meum prodijt, sic scriptum est. „ quando etiam Clemens VIII. vetuit, „ ne ad externum regimen adhiberetur usus „ scientiæ ex confessione acquisitæ, hoc fecit „ ne confitens in gravis peccati occulti veni- „ ret suspensionem, ideoque non tam novum

„ jus constituit, quam antiquum explicuit dubitantibus. & quamquam præsertim antedictam constitutionem aliqui censuerint consilium, qui aspirantis ad officium, incapacitatem aut indignitatem novit, posse ex illa scientia non dare suffragium, modo nullatenus oriretur suspicio occulti criminis: non erat tamen in eò gravamen pœnitentis. nam ex suppositione incapacitatis vel indignitatis confitens non habebat jus ad illud, quod prætendebat: & authores prædicti volebant omnem suspicionis occasionem penitus exclusam

Insuper, quod nota, in hac additione expressa est ipsius Scolij sententia, quæ sic habet, *licet suffragium denegare ex scientia confessionis* hanc additionem à te visam negare non poteris, quia ad te & alios eiusdem seminarii, plura exemplaria sunt transmissa. Desine ergo nos accerere in numerum ignorantium quid de causa à Clemente decisa scripserunt antiqui.

Sed vide potius errores tuos. Agit Scotus expresse *de gravamine maximo ipsius pœnitentis*, seu securus eius peccatis, si in administratione relinquatur. Relege, quæso, verba illa Scoti: *si dicas non apponit remedium &c.* & tamen verat scientiæ ulum *cum pœnitentis gravamine*, & vult, *ut confessarius correctioni Dei dimittat*, Damnat ergo Scotus, etiam

Thesim

Thesim tuam, quantumcumque per restrictionem mentalem, *gravamen scilicet pœnitentis, limitatam.*

Eandem damnat D. Thomas iam citatus loquens expresse de gravamine maximo ipsius pœnitentis, seu futuris peccati. Dicit enim *si videret saluti expedire, si talis administratio esset periculosa in posterum.* nota ergo:

I. Sanctus Thomas expresse dicit *usum scientiæ cum gravamine pœnitentis*, quale esset amotio ab officio, continere revelationem. *manifestaretur*, inquit, *peccatum pœnitentis per remotionem ab administratione*, unde si Abbas hoc faceret graviter peccaret *samquam revelans confessionem.*

Perge nunc & plaustra injuriarum in me congere, eo quod dixerim tuum nisi &c. etiam excipere à revelatione. Et solve argumenta articulo primo, & quarta additione relata.

I I. Fateris ne quidem illa, de quibus Scotus & divus Thomas (quos alii scholio relati secuti sunt) disputarunt, hodie esse illicita: *quæ post Bullam, inquis, Clementis VII. putamus illicita.* Quomodo ergo dixisti in 2. Thesi *nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur.* quomodo subsistit restrictio mentalis in secunda Thesi conclusionem secunda *gravamen scilicet pœnitentis*? de illo enim agebant, & de illis disputabant quæ iam fateris esse post Bullam

lam Clementis illicita. illicitum ergo omnino est pœnitentis gravamen *per usum scientia ex confessione acquisita.*

III. Dum tamen dicis esse licitum *usum si aliud multo gravius gravamen pœnitentis ex non usu sequatur*, & addis tuum *pertinens*; quæro qui sunt illi casus tui pertinentis, non comprehensi in tua exceptiva sententia, nisi aliud &c.

ARTICULUS SEPTIMUS

Breviter expenduntur reliqua partes Thesis Dñi G. huius Mensis, & ostenditur quod D. vanden Vlies per illam potius confirmet sensus prioris Thesis à me & ab alijs qui viderunt intellectos, quam infirmet.

1. **A**Is, in conclusione 1. *oritur ex confessione sacramentali sigillum*, quo obligatur confessarius ex iustitia & Religione quidquid peccati, & illi affine in confessione intellexit, silentio involvere.

Respondeo ego; cur instruendo seminarij studiosos, futuros aliquando Pastores, omilisti illud quod Canonistæ & Theologi docent; hanc obligationem esse iuri divini, fluere necessario ex ipsa sacramenti institutione, esse indispensablem, quævis aliâ obligatione etiam iurata fir-

ta firmiorem. hoc expectabam, lecta tua prima Thesis, sed eius loco locuta est exceptio, *nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur.*

Respondeo secundo cur non dixisti saltem id quod dixit Lateranense Concilium, quod non solum mandat peccatum in confessione detectum & quidquid illi est affine silentio involvi, sed etiam ait *caveat ne omnino verbo, signo, aut alio quovis modo prodatur peccatorum*; hoc non caves dum gravi permittis.

Respondeo Tertio, dum pro causa obligationis non aliud ponis quam *iustitiam & religionem*, permittis etiam revelationem in concursu gravioris mali, Hoc docent Theologi omnes in materia de epikia, & iuristæ in l. 31. ff. *depositi*, item Canonistæ ad distinctionem XIII. Gratiani

Proinde parum admodum sustines, dum propositionem istam sustines; etiamsi nunc addas, *uno tantum casu excepto, quo pœnitens expressa consentiat in revelationem.* Qui enim non aliam sigilli causam novit, quam *iustitiam & religionem*, merito in concursu gravioris mali crederet cessare obligationem: & tuam particulam exceptivam *tantum* ad istum casum non pertinere. Hoc plene colligitur ex ijs quæ tradunt doctores ad l. 12. *cod. de prædijs minorum*, & quia in tua conclusione 3. in fine significas te admodum occupatum. Illos tibi suggeram &

& eorum loca. Vide ergo Barbosam *ad dictam legem, & dictione usu frequenti* 401.

II. Dicis testes asserti tot habemus, quot prælectiones nostras in hoc tractatu audiverunt. R. quid audiverint (quæstio est facti. parum tamen proderit eorum testimonium, quia adversus illud æque militabunt eâ, quæ jam allegavi.

III. Dicis distinguuntur *directa vel indirecta revocatio, & usus scientia ex confessione acquisita*: *hec qui ignorat, commiseratione dignus est aut instructione. nunc ignorantem quære, eius commiserere, & intruc.*

IV. Dicis sicut enim constanter asserimus, quod nullo casu licita est *directa vel indirecta revocatio*: ita scientia ex confessione acquisita uti licet, modo fiat sine *directa aut indirecta revelatione, & gravamine pœnitentis.*

Respondeo. tanto pejus, quod adhuc, postquam vidisti Scotum & ab ipso citatos, signanter D. Thomam, item intellexisti constitutionem Clementis VIII., adhuc tamen persistis & permittis *ex scientia ex confessione acquisita gravari pœnitentem.* Poteras te honeste excusare, dicendo *constitutionem istam non fuisse à te visam, quia nec in corpore juris extat, nec in ordinario Bullario.* Iam quomodo te extricabis? an alia restrictione pura pure mentalis magis ad meritum & gloriam foret ingenua *revoca-*

catio, quam pergere in subversione Sacramenti

V. Dicis *duo requirimus, ut licitus sit ille usus absentiam scilicet revelationis, & gravaminis pœnitentis.*

Respondeo idem requiro & ego, requirunt & jura, requirunt Canonistæ & Theologi quos allegavi, alique. sed non admittunt exceptionem tuam.

Calumnias quas congeris in reliqua parte primæ conclusionis, tibi ex animo condono, & mille plaustra aliarum. solum addo, partem additionis primæ usque ad illa verba, *hoc malum ut evitent Episcopi, esse meam.* quâ ratione autem uno contextu iuncta sint sequentia, ipse nescio.

VI. Dicis in conclusione 2. *petes an sicut non licet unquam scientia uti cum revelatione directa vel indirecta: ita & accedente gravamine aliquo pœnitentis semper sit illicitus ille usus?* Resp. quod sic: nisi aliud (*gravamen scilicet pœnitentis*) multo gravius ex non usu sequatur: in cuius comparatione prius merito condemnatur. Resp. hic pro repetitis habeo, quæ antea deduxi, & quod infra ex S. Thoma addam: ex quibus videre poteris ne quidem admittendam esse tuam exceptionem

VII. Dicis " particulæ nisi (*fatemur*) sæpe hæc est vis ut significet oppositum antecedentis

„recedentis, cui immediate adversatur, ita ut si
 „præcedens fuerit negativa affirmet; si affirmativa neget. sic tradunt Doctores omnes,
 „quorum ingentem numerum refert Barbo-
 „sa dictio: usu frequent. 217. cum ergo in
 „particula antecedente dixerit non licere di-
 „ctâ scientiâ uti cum revelatione & gravami-
 „ne pœnitentis, & deinde subjungat, nisi
 „aliud multo gravius ex non usu sequatur, di-
 „cit licere scientia ex confessione habitâ uti
 „cum revelatione & gravamine pœnitentis.”

Respondeo hic solum reperis quæ scripsi in
 responso ad primum quæsitum: sed in plu-
 ribus textum meum vitias omissionem inter-
 punctorum necessarium.

Sic deinde pergis, „quis sit ille, qui hoc
 „evidenter dicit, quod hic asseritur? ignora-
 „mus an ille? qui dicit scientia ex confes-
 „sione acquisita uti licet &c. iudicent pueri
 „triviales & muta fiant labia dolosa.”
 Resp. te ipsum inspicere, & invenies. Vocis nisi
 natura hæc est semper contradicere. vide innu-
 meros apud Barbosam loco citato. Dixisti,
 „licere uti scientia ex confessione acquisita, modo
 „fiat sine directa aut indirecta revelatione, & gra-
 „vamine pœnitentis. ab ista conditionali, modo
 „fiat &c. subiunxisti exceptionem, nisi aliud
 „&c. Ergo si intellexisti naturam, & prop-
 „riam significationem vocis nisi, dixisti eo casu,
 „quo

quo multo gravius ex non usu sequeretur, li-
 cere scientia ex confessione habitâ uti cum revela-
 tione & gravamine pœnitentis.

IX. Dicis „licitus est usus, si duo absint,
 „revelatio & gravamen: ergo ut si illicitus,
 „duo eadem debent adesse: hoc est somni-
 „um & interpretatio eius, non per Babiloni-
 „os sapientes referenda Pharaoni, sed quibus
 „constanda invidia & suspectatio ijs, quibus
 „eiusmodi affingere lubet.”

Respondeo. Si dixisses in Thesi prima, si-
 cuti in hac, recte nunc argueres: sed sic
 scripsisti, „scientia ex confessione acquisi-
 „ta UTI LICET MODO FIAT sine
 „directa aut indirecta revelatione & grava-
 „mine pœnitentis.” Ratione cuius autor
 primæ additionis sic scripsit: *denique adver-
 tendum ad unum quod à D. du Bois fuit omis-
 sum. in dicta Thesi diei 19. februarii dicitur scientia ex
 confessione acquisita uti licet, modo fiat sine di-
 recta aut indirecta revelatione & gravamine pœ-
 nitentis. Duo ergo postulat, ut scientia illa uti
 non liceat; revelationem & gravamen. non dicit
 vel, sed dicit &. utrumque ergo requirit, ut il-
 licitus sit usus scientia ex confessione acquisita.*
 Estne illa argumentatio somniantis? nonne
 potius ex verbis tuis Dialecticæ argumentan-
 tis. An verba quibus usus es in prima Thesi
 non sunt nata istum sensum generare? imo
 E 2 generant

generant recte intelligenti. si illum exclusum volebas; cur non dixisti in prima. sicuti in secunda *licitus est usus, si duo absint, revelatio & gravamen*. Si non vidisti allegatum sensum & tua Thesi prima sequi, cur loco verborum istius alia substituisisti in secunda?

Ad ultimam partem Thesis secundæ respondebo postquam aliqua ad tertiam præmiserò.

X. Dicis in conclusione tertia "quare secundum christianam prudentiam non prius, quod erat facillimum se informaverunt de sensu Thesis, nisi sufficienter determinati sint ad istum sensum, quia Thesis erat lectoris seminarii & Examinatoris Archiepiscopi; vel quod pro honorario scribenti dicenda forent placentia." Resp. quæro ego, quare censuratis 65. propositionibus, ita clamasti, (uti intellexi) antequam de sensu eorum qui dicebantur authores (quorum adhuc plures vivebant & vivunt, & quos ipsis tribui scivisti, non te informasti? & se non informarunt illi, qui ad sanctam sedem detulerunt. plenius respondebo ad patres & synodos ubi in specie allegaveris,.

XI. Dicis *nescimus quis sit ille? vel in qua potestate comminetur nobis? aut quis dederit illi hanc potestatem? pro confessatis habenda esse, ad que non responderimus.*

Resp. ille est Pontifex in cap. 43. *de regalis in sexto*

sexto dicens *qui tacet consentire videtur*, qui textus omnino procedit quando tacens potuisset malum impedire, Peckius *ad dictum cap. 43. n. 5.* posset autem impedire, & efficere ne aliqui inducantur in errorem; præsertim tui discipuli; & teneris quia lector es. Procedit quoque quando agitur de favore Reip. Peckius *ibidem n. 6.* Reipublicæ per tot novas opiniones, & contradictiones adversus illas turbatæ interest veritatem non occultari taciturnitate sed falsitatem convinci legitima solutione.

Ille etiam est Ambrosius ab eodem Peckio allegatus. dicens *videtur confirmare quod dicitur cum non vult respondere quod obicitur.*

Item ille est Hieronymus qui Joannis Hierosolymitani confessionem convictionemque exprimens ait, *qui arguitur de pluribus, & in dilutione criminum aliqua prætermittit, quidquid tacuerit, confitetur.* De pluribus te argui, ad paucissima respondes, cur ad alia files?

XII. Dicis *detinemur amantioribus (BONE PROFESSOR) nec similibus rapsodiis refutandis possumus multum pretiosa, & rebus salubribus impendenda temporum spatia.* Resp. qua ratione ergo tempus impendisti tot congrendis in me convitiis.

Ad additionem primam, dico, etsi tuus in prælegendo socius, & Eximius Præses non participaverint in componendis Thesis;

consentendi tamen sunt in doctrina consentire : quia maxime illi se deberent opponere, & non pati quod in suo Seminario doceas *licet uti scientia ex confessione accepta cum gravamine penitentis.*

Denique in additione alia, Augullini gravia verba congeris in me, tamquam verborum ancipem. Videamus ergo.

ARTICULUS OCTAVUS

An D. vandenVliet in parte ultima conclusionis secunda, qua incipit dicet quis, solvat argumenta ante allegata & repetita supra articulo primo, quibus ostensum est clausulam exceptivam nisi &c. etiam referri ad revelationem

Ornatissime domine me non occupari verba, sed sententias in materia doctrinali (in qua accuratè Professore ad discipulos loqui oportet) discutere, satis (dum confugisti ad restrictionem purè mentalem) convictus es per rationes hic articulo primo repetitas, quid jam reponis?

Gravamen, inquis, immediatè *præcedit particulam nisi*. Resp. hoc falsum. immediatè enim tam in prima quam secunda Thesi præcedit vox *penitentis*,

Ecce tuæ primæ Thesii verba, circa quæ
tota

sota vertitur disputatio : " oritur ex confessio-
ne sacramentali sigillum, quo obligatur
confessarius ex iustitia & religione quidquid
peccati, & illi affine in confessione intel-
lexit silentio involvere, Scientia ex confes-
sione acquisita uti licet, modo fiat sine di-
recta aut indirecta revelatione, & gravami-
ne penitentis nisi aliud multo gravius ex
non usu sequatur : in cuius comparatione
prius merito contemnatur."

Pertinens *Non est improbabile quod olim, in quibusdam casibus licuerit uti scientia ex confessione acquisita, in quibus modo non licet.*

Rationes propter quas, & à me & à pluribus aliis doctis, (quibus antequam responderem, Thesim tuam comunicavi, ne à vero contextus sen su aberrarem) repetitæ sunt articulo primo. Si illis loco conviciorum respondisses, *rebus salubribus impendisses pretiosa temporum spatia.* Accipe aliam rationem, deinde Textus Canonum ac legum allegatarum ab authoribus, qui de particulis, & particula *nisi* tractant; quos per octiduum antequam inciperem responcionem, legi, ne me aliena significatio falleret.

Nusquam ego in responso dixi, quod admittens directam revelationem qua dicit confessarius *Petrus commisit tale peccatum.* Licet enim in aliis Seminarii tui Thesibus nova & mira

mira viderim à veris Theologis minime admittenda (quorum parvum specimen dabo infra) non dixi tamen quod hoc admitteres : sed quod admitteres *usum cum revelatione , seu gravamen & revelationem*. Vide modo an non admitteris.

Cuius gravamen intellexisti ? nunquid ipsius pœnitentis ? num quid tua Thesis tam prima quam secunda recte intelligenti significat quod minus illud gravamen possit *contemni*, si ex non usu multo gravius sequatur. dixisti enim *gravamine pœnitentis*. tu iunxisti nisi multo gravius ex non usu sequatur, cuius *comparatione merito prius contemnatur* quid est illud prius, nisi *gravamen pœnitentis*. Vfus vero cum *gravamine pœnitentis* continet *revelationem*. Hoc te docet Divus Thomas supra allegatus.

Et quidem hæc revelatio potest esse pœnitenti perniciosior, quam directa, & expressa ipsius peccati ; quia ille apud quem ista scientia uteris ad impediendum v. g. apud Episcopum vel alium, ne promoveatur, vel ut amoveatur ab officio, ne in administratione se damnet, &c graviora suspicabitur, quam confessus fuerit. & si ipsius peccati in specie fuisset conscius, forte non amovisset.

Si loco restrictionis istius, quam addisti in secunda Thesi *gravamen scilicet pœnitentis*, potuisses illam *gravamen scilicet tertis, ita ut nullatenus*

tenus, nec directe nec indirecte verbo, signo, aut quovis alio modo prodatur poenitens, tantum fuisset questio, an instruendo discipulos recte locutus fuisses in prima Thesi.

Sed ubi per restrictionem *gravamen scilicet pœnitentis* (licet de solo illo non loquantur Theologi & Canonistæ quæstionem istam tractantes) aperis mentem tuam : quid iam contendis te exceptionem tuam non retulisse ad revelationem ? quandoquidem usus scientiæ apud alium *cum gravamine pœnitentis* continet revelationem : uti docet (ut dixi) D. Thomas citatus antea, & ipsa res ostendit evidenter : quia doces posse prodi peccatorem, & eius grave peccatum : licet illud non specificetur in individuo.

Sed abstrahamus ab ista limitatione *gravamen scilicet pœnitentis*, quam te admitturum mihi plane persuadebam ex doctrina & praxi alicuius, uti accepi, hic Academici. Abstrahamus, inquam ; & nuda verba primæ Thesidis consideremus.

Vox *pœnitentis*, connexa est necessario cum voce *revelatione*, & æque relata ad illam, quam ad vocem *gravamine*. Hoc ostensum est articulo primo. Post vocem *pœnitentis* relata ad utrumque, & cum utroque connexam ; (ita ut totum in unam sententiam copulativam per particulam & coalescat) sequitur im-

mediate nisi &c.

Ubicumque vero in Legibus & Canonibus quos dicti autores citant, legi exceptionem, nisi, inveni quod excipiat à tota illa sententia, quæ proxime precedit, & cui proxime coniungitur. Nec ullum penitus textum vel apparenter dissentientem inveni: nec credo invenies, live exceptio negativam sequatur, live affirmativam.

Et ne *pretiosa temporum spatia impendas* quærendo Canonum & Legum textus, aut impendat alius pro te; ego ipsos in materia, in qua exceptio sequitur negativam, à prædictis authoribus citatos, & ratione quorum de sententiis exceptivis tractant, ultro exhibeo.

In Canone 1. distinctione 23. *nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cuius castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata.*

In Canone 7. distinct. 31. *si laicus & quicumque fidelis orare non potest, nisi careat officio conjugali, sacerdoti, cui semper pro populo &c.* habes hic negativam copulativam, uti est tua; dicetne exceptivam nisi ad solam posteriorem partem pertinere. alia vide in Canone 12. distinct. 32. can. 7. distinct. 47. Canone 1. Caus. 2. quest. 1.

Adeamus Decretales. Exempla habes in cap. 8. *de rescriptis* in. 6. in cap. 41. *de elect.* in 6., ubi particula nisi posita simpliciter, pro-

ut

ut posuisti, excipit non à sola postrema parte capituli, *ut circa ibidem* (ad quod fit relatio), sed ab omnibus partibus connexis.

Videre etiam poteris capitulum 2. *de procuratoribus* in 6. cap. 2. *de litis contestatione* ibidem, cap. 2. *de restitutione spoliatorum*, ubi vox nisi iterum sequitur negativam copulativam. an, iterum dices quod excipiat à sola posteriori parte. Adeamus Digestorum leges. in l. 5. ff. de Senatoribus iterum vox nisi negativam sequitur, item in l. 4. ff. *nauta caupones*, in l. 6. *de feriis* in l. 1. ff. *si quis injus vocaverit*, in l. 8. ff. *de receptis arbitri*. l. 1. §. 21. ff. *de positi*, ubi iterum particula nisi sequitur copulativam orationem pluribus constantem partibus & excipit ab utraque.

Alia exempla vide in l. 53. ff. *de verborum significationibus* & in l. 216. ibidem, ubi iterum vox nisi sequitur copulativam orationem negativam: & nullus juris-consultorum dubitat quintam in hac, quam in aliis ante citatis inducat exceptionem ab utraque parte connexa sicut etiam in l. 4. *cod. de transactionibus* l. 18. *cod. de testibus* & l. 2. *cod. qui accusare*

Aliquando quidem à sola posteriori parte connexarum sententiarum excipit, dum videlicet id specialiter exprimitur, ut in l. 32. §. 16. ff. *de arbitriis* ubi additur particula *ad hoc* & dicitur *nisi ad hoc compromissum sit ut arbiter*

statueret, & in l. 20. §. 2. ff. de alimentis legatorum ubi prima sententia separata est à secunda per clausulam aduersativam *sed*, sicuti etiam in *cap. fin. de prescriptionibus in §.*

Non dico ego quod quando sunt sententiæ aduersæ, separatae, aut non connexæ, particula subsequens *nisi* excipiat à singulis; sed hæere oportet in casu tuo, quo partes plures copulativè connexas & relatas ad unum idemque, quale est *pœnitentis*, sic coniungis, ut vocem pœnitentis ad utrumque relata[m] immediatè sequatur exceptio. in similibus inquam, vox *nisi* ita excipit à tota sententia, ut non facile ullum exemplum sis in contrarium allaturus.

Eodem modo procedit res in sacra scriptura v. g. Matthæi 12. v. 29.

Aliquando quidem contingit quod exceptio aliqua generalis in lege posita limite[m]tur per legem posteriorem; sicuti cuilibet legi per legem posteriorem derogatur.

Huius rei exempla plura subministrant leges Codicis sub titulis *de inofficioso testamento, de donationibus inter virum & uxorem, ad senatus consultum Velleianum, de secundis nuptiis, de iure dotium, de collationibus*. In quibus varia quæ sub similibus titulis digestorum statuta erant particulariter aut exceptive, sunt mutata. Idem videre licet in titulo digestorum *de feriis*.

feriis, namquod in l. 6. ff. exceptive dicitur ab Ulpiano Ethnicus, id aliis legibus limitatum reperitur ab Imperatoribus, qui postmodum secuti sunt l. 1. 2. 3. 6. 7. 8. 11. *cod. de feriis*, & à Pontificibus in *cap. 1. 2. 4. 5. de feriis*. quamdiu autem correctio expressa, aut limitatio non reperitur; sententia accipienda est in eo sensu, quem propriè verba sonant, uti in iure notum est. hinc egre ferre non debes, si exceptionem tuam *nisi aliud* &c. in propria & naturali verborum significatione acciperem, intelligendo de gravamine non solius pœnitentis, sed etiam tertii, prout quærunt & disputant Theologi. sed postquam vocem *aliud* restrinxisti ad gravamen pœnitentis, deinceps tuam primam Thesim de illo solo gravamine intelligam. Quam tamen inepta sit limitatio illa videbis paulo post. Pondera interim allegatas leges & Canones. Et si plures desideres, illas administrabo, ubi me de voluntate tua reddideris certior. Nunc propro ad reliquas secundæ Thelis partes.

Ex falsa suppositione à qua dixisti quod vox *nisi* immediate sequeretur vocem gravamine in tua prima Thesi, sic pergis, multa sunt quæ hoc ostendant. primo quidem omissa interpunctio post verba GRAVAMINE POENITENTIS, quam maluit author Responsi secundum falsificare, quam attendere.

Respondi supra rectam syntaxim postulare ut sententia adverbialiva signo divisiivo separatur ab ea, cui adverbatur. Verum tolle divisiivum signum, quid inde efficies? nisi quod arctius exceptio iungatur voci *pœnitentis*. At vero hæc æque relata est; & necessario conjuncta voci *revelatione* quam voci *gravamine*.

Rationes ostensæ sunt articulo primo. Cur ergo vox *nisi* excipit potius à *gravamine*, quam à *revelatione*, quandoquidem ambo copulatiue coniuncta in unam copulativam sententiam coalescant.

Tertio sic ais *pronomen relativum aliud gravamen distinctum à revelatione opponit gravamini ab ea distincto*: quis enim nesciat ipsam *revelationem gravamen futurum maximum*.

Resp. belle argumentaris, contra te ipsum, & ex ratione falsa. in tua Thesi tam prima quam secunda per *gravamen* intelligis *gravamen pœnitentis*. estne revelatio maximum ipsius *gravamen*? revelatio est actus revelantis: eatenus autem est *gravamen pœnitentis*, quatenus inde infamia, ipsi frustratio, damnum aliquod temporale resultat ex illa. nonne longe maius est damnatio æterna, damnationis periculum, aut leturum aliquod peccatum mortale eiusdem *pœnitentis*, si confessarius scientia non utatur? & tamen Scotus, D. Thomas & cæteri passim Theologi, & Canon *sacerdos* de *pœnitentia*

tentia. distinct. 6. damnant omnino usum scientiæ ex confessione acquisitæ ad evitandum quodcumque gravissimum malum ac peccatum tam ipsius *pœnitentis*, quam aliorum. Autores & Canones citavi in præcedenti responso: in hoc autem Scotus & D. Thomam, cuius alium textum, uti & Bonaventura dabo statim.

Et ipsa revelatio eatenus solum est prohibita quatenus *gravamen* continet *pœnitentis*, ne ratione *gravaminis* homines arcerentur à confessione. licet enim Confessario dicere pastori qui v.g. dubitaret, an suus parochianus esset confessus in Paschate aut etiam esset moribundus & administrandus, *ille mihi confessus est, illum absolvi*, licet per hoc reveles quod habuerit peccatum, saltem veniale: sed revelatio illa non continet *gravamen*, quia norunt omnes quod homo non diu vivat sine peccato veniali & dicit scriptura *septies in die cadet iustus*.

Quid ergo hic dicis *pronomen ALIUD gravamen distinctum, à revelatione opponit gravamini ab ea distincto*? si enim vocem *revelatione* intellexisti de illa, quæ nullum *gravamen* continet, imale locutus es, dum dixisti *modo fiat sine revelatione*, quia usus scientiæ cum *revelatione* est licitus, ubi nullo modo *gravatur pœnitens*, ut in casu allegato.

Proinde cum Thesis tua loquatur de *revelatione* quæ continet *gravamen* aliquod & generatim

neratim dicas nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur; certe ista vox aliud etiam opponit gravamen maius gravamini minori, quod con-
tinetur in revelatione, de qua agis.

Quarto dicis evidens alias in Thesi contradic-
tio. Resp. si in Thesi tua dixisses quod dicunt
Theologi, sigilli obligationem esse juris divini,
indispensabilem, quavis obligatione etiam ju-
rata firmiorem, non posse aliquatenus verbo, signo,
aut alio quovismodo prodi a confessario peccatorem,
fuisset contradictio, & cavissem tuam senten-
tiam exceptivam ita intelligere, sicuti con-
textus, quo usus es, postulat intelligi. At ve-
ro quandoquidem non nisi in iustitia & religi-
one fundes sigilli obligationem (cuiusmodi
obligatio cessat concurrente graviore malo)
quænam hic vel apparens contradictionis spe-
cies?

Quinto ais absurditas, quæ sequitur hoc ip-
sum non permittit: sententiam teneremus sine
ulla ratione aut fundamento, si non hereti-
cam, omnium Theologorum iudicio saltem errone-
am.

Respondeo imo secunda tua Thesis, qua
permittis usum scientiæ cum gravamine pœnitentis
si aliud multo gravius ex non usu sequatur
adhuc absurda est, sine ratione, sine probato
auctore sine fundamento, si non heretica sal-
tem erronea: nisi iterum per novam restricti-
onem

onem mentalem mirabiliter limites & intel-
ligi velis de usu apud ipsum pœnitentem,
qui usus (nota bene quod loqueris de usu cum
eius gravamine) nec licitus est extra tribunal
confessionis, vide Malderum de sigillo cap. 21.
item cap. 22. & alios in responso citatos, qui
etiam istam quæstionem tractant.

Itaque ne sententia tua etiam sic limitata &
restricta ad usum apud ipsum pœnitentem, sic
adhuc absurda, nec receptibilis; debebis per
novam restrictionem mentalem limitare ad us-
um in ipso confessionis tribunali, de quo usu
agunt quoque Theologi à me citati: vide
Malderum dicto cap. 21. & 22. sed tunc alia
absurditate non carebit Thesis tua; nam ut
licitus sit usus cum gravamine pœnitentis, re-
quiris, ut multo gravius ex non usu sequatur:
at vero, ut in tribunali confessionis licitus sit
usus scientiæ ex confessione habitæ, non re-
quiritur ut multo gravius ex non usu sequatur;
sed uti scientia potest confessarius ut evitetur
longe minus malum v. g. ex confessione ad-
ulterium gravius non committat: sed etiam,
ut consortium istius mulieris fugiat, imo ut
quantum in se est repellat cogitationes de illa:
qui enim confitetur sincere, con/entit, ut ad
animæ suæ salutem confessarius in isto tribu-
nali utatur scientia.

Eademque scientia uti poterit in sequenti con-
fessione

fessione; quando, (inquit post alios Theologos Malderus dicto cap. 22.) *peccata in priori confessione expressa, sunt circumstantia expressorum in secunda*; etiamsi aliquo modo pudore gravetur pœnitens.

Si de hoc usu loquatur exceptio tua, inepta est penitus; tum quia hic adest pœnitentis consensus, sicuti, si extra confessionem de peccatis confessis ageret cum confessario, pro obtinendo salubri consilio: tum quia ut licitus sit talis scientiæ usus, non requiritur quod gravius gravamen pœnitentis sequeretur.

Cæterum adversus alium usum audi iterum quid dicat S. Thomas, & Bonaventura. ille in 4. sentent. dist. 21. quæst. 3. " quidam dicunt, quod sacerdos non tenetur servare sub sigillo confessionis, nisi peccata, de quibus pœnitens emendare promittit, alias potest ea dicere ei, qui potest prodesse, non obesse. sed hæc opinio videtur erronea, cum sit contra veritatem sacramenti. sicut enim Baptismus est sacramentum, quamvis quis fictus accedit, nec est mutandum propter hoc aliquid de essentialibus sacramenti: ita confessio non desinit esse sacramentalis, quamvis ille, qui confitetur, emendationem non proponat, & ideo nihilominus sub occulto tenendum est. nec tamen sigillum confessionis contra charitatem militat, quia chari-

charitas non requirit, quod apponatur remedium peccato, quod homo nescit: illud autem quod sub confessione scitur, est quasi rescitum, cum nesciat ut homo, sed ut Deus: "

Audi alterum Theologiæ scholasticæ Principem Bonaventuram in 4. dist. 21. part. 2. art. 2. q. 1. " sigillum confessionis diligentissime custodiendum est propter scandalum, ne pœnitens retrahatur à confessione, propter quod etiam miraculum magnum in quadam navi contigit, ut narratur de quodam, qui peccata sua publicè confessus est in navi, & postquam ventum est ad portum, nemo novit quid dixerit. "

Sexto ais *intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi, quia non sermoni res, sed rei est sermo subiectus. Thesis namque erat pro particulari exercitio particularis auditorii.*

Resp. vitium Logices in hac ratiocinatione ostendi supra, quid subsidii hinc prætendis? subiecta materia erat, obligatio ad secretum, quam ita extenuasti, ut eam solum in *religione & iustitia* fundares. Altera materia, contra istam obligationem concurrens, erat *aliud longe gravius*,

Si expressisses illam sigilli obligationem, quam statuunt Canonistæ & Theologi, potuisses aliquid de subiecta materia dicere ad

declinandum invidiam directæ revelationis : non tamen indirectæ per usum scientiæ cum gravamine pœnitentis, quem etiam Thesi secunda permittis. Videris certe pulcre imitari Pelagium. contra quem Augustinus de gratia Christi cap. 37. *quid sentiret abscondens gratia (sigilli) tamen vocabulo frangens invidiam offensionemque declinans.* Et Hieronimus contra eundem non animadvertens ideo nos scribere, ut vos respondere cogamini, & aperte aliquando dicere quod pro tempore, personis & locis vel loquimini vel sacetis. confugis enim ad particulare exercitium particularis auditoris : ex quo scilicet per totam diœcesim prodituri sunt pastores, scientia usuri cum gravamine pœnitentis : aut exemplo suo, aut etiam verbo inducturi alios ad usum eiusmodi cum totali tandem subversione Sacramenti.

Ultimo ais pluribus exemplis possumus ostendere quod ubi una vel plures simul ex his assignatis rationibus concurrunt, aliam non esse vim particulæ. nisi, non mutavi interpunctiones tuas licet parum aptas, ne falsificationis arguar.

Relp. ex dictis satis patet nullam ex allegatis à te rationibus subsistere. Rogo tamen, ut exhibeas plura exempla in quibus sit idem vel omnino par contextus, verborum, quibus usus es in tua Thesi prima: & ostendas parti-

culæ exceptivæ nisi vim aliam esse ab ea, quam expressi.

APPENDIX.

Alia occurrunt in Thesis Seminarii mihi communicatis mira & nova. v. g. in dicta Thesi diei 19 Februarii 1682. ais *an praveniendo Ecclesia constitutionem non valide, & licite aliquis subinde confiteretur absenti, & ab eodem absolveretur? affirmamus probabilis.*

An non putes te incurrisse excommunicationem? tu enim eam asseris aliquo casu probabilem, imo probabiliorē: nempe ijs in locis, quibus constitutio non est promulgata: aut confessorij & pœnitentes habent justam istius ignorantiam, quam possunt haberi plurimi peccatores & confessorij: quia tantum refertur in Bullario (quo multi carent,) & à recentioribus Scholasticis & Caluistis, quorum lectio novis huius temporis Theologis displicet. sic vero habet constitutio "Sanctissimus Dominus Clemens VIII. hanc propositionem scilicet licere per litteras seu Internuntium confessorio absenti, peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus uti falsam, temerariam, & scandalosam damnavit ac prohibuit.

"Præcepitque ne deinceps ista propositio, publicis privatisque lectionibus, concioni-

„bus & congressibus, neve unquam tanquam
 „aliquo casu probabilis defendatur, impri-
 „matur. quod si quis etiam disputative tracta-
 „verit (nisi forsan impugnando) vel ad
 „proxim directe vel indirecte deduxerit,
 „præter excommunicationem latæ sententiæ,
 „quam ipso facto incurrerit, & à qua non
 „possit (præterquam in articulo mortis) ab
 „alio quacumque etiam dignitate fulgente,
 „etiam S. R. C. maiori pœnitentiario, nisi à
 „pro tempore existente Romano Pontifice
 „absolvi, alijs etiam pœnis pro arbitrio infli-
 „gendis subiaccat.

Si aliquid in materia interpretandorum Ca-
 nonum novisti, scire potes hanc Clementis
 prohibitionem, quatenus eam ad minimum
uti falsam &c. prohibet, non esse juris novi
 constitutionem: declarat enim esse falsam
 non autem dicit *prohibemus in posterum*. est ergo
 declarativa juris, quod fuit. declaratio ve-
 ro trahitur ad præterita. lege Canonistas *su-
 per cap 2. & ultimo in de constitutionibus*.

Præterea ex Thesi tua sequeretur, quod in-
 specto jure divino, & seculo ecclesiastico,
 licita esse confessio facta absenti. Jus vero
 purè ecclesiasticum non obligat ordinariè cum
 gravi periculo capitis, fortunarum vel infam-
 iæ notabilis. Hoc innumeris exemplis pos-
 sum tibi ostendere. ergo adhuc hodie posset pec-

cator timens ne confessarius uteretur scientia
 ex confessione acquisita *cum eius gravamine*,
 confiteri absenti per litteras, ignoto caractere
 scriptas, nec signatas.

Scio ex quo hauseris opinionem tuam, vel
 hauserint qui tibi illam inspirant: ex Mo-
 rino nempe gallo, contundente absolutionem
 à Censuris, vel in foro externo, vel com-
 missionem absolvendi, cum Sacramentali ab-
 solutione seu in foro interno. Huiusmodi mer-
 ces putidæ maxime placent novellis Theologicis.
 Pergis in eadem Thesi *ab integritate confes-
 sionis excusat physica & moralis impotentia, non
 tamen revelatio complicitis, sed illa quandoque est
 necessaria* Neque propter illam regulariter debet
 quis accedere confessarium extraordinarium. huius
 sententiæ pars ultima iterum pugnat contra
 communem Theologorum & Canonistarum
 sententiam, item ius naturæ, quo tenemur
 famam proximi, quantum possumus, conservare

In alia Thesi eiusdem Seminarii; (quæ an
 tua sit, an tui in prælezendo Socii, an ipsius
 Præsidis Seminarii, me latet, quia nec præ-
 sidentis nomen adscriptum est, nec mihi Me-
 chlinia scriptum; sed tantum habetur *defendet
 Petrus Menten in Seminario Archi-episcopali die
 21. Augusti 1681. Mechlinia*) dicitur *sacrifi-
 cium nova legis ijs, qui in purgatorio sunt, pu-
 ramus prodesse tantum, quantum meruerant an-
 tequam hinc exierunt.*

Huius particulæ, *tantum quantum meruerunt*, Seminarium habet præcurlorem Anonymum gallum, qui turpiter corrumpit textum Augustini in lib. de Cura promouius & in Enchiridio, ratus quod qui libellum eius legeret, vel Augustinum non haberet, vel alleganti simpliciter crederet, quodque sequaces haberet numerum discipulorum ad novitates proruentium. verum ego, & alii plures longa experientia edocti scimus similium citationibus parum esse fidendum.

Forſan à me requireret aliquis benignæ interpretationis favorem: dicet *dubia in meliorem partem interpretanda esse, verba intelligenda esse iuxta mentem loquentis* & ut habet regula quædam juris *ſpectandam esse ſententiam eius, qui eam protulit, in ambiguis ſequendum esse quod minimum est* &c.

verum ad hæc, & alia ſimilia, quæ ex legibus & Canonibus proferri poſſent, prævie tibi reſpondebo, quod docent aliæ regulæ, ubi *non est ambiguitas in verbis, non admittitur quæſtio voluntatis item non aliter à propria ſignificatione receditur, quæcum manifestum est loquentem ita ſenſiſſe & non cenſetur dixiſſe ali-quid, qui voce illud ſignificante non eſt uſus.*

plura congeram viſa triplica.

Dabam Lovanii 12. Iunii 1682.

NICOLAUS DU BOIS.